

KLEINE VALERIAAN

Valeriana dioica

(foto Ron Poot / Buiten-beeld)

S68

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

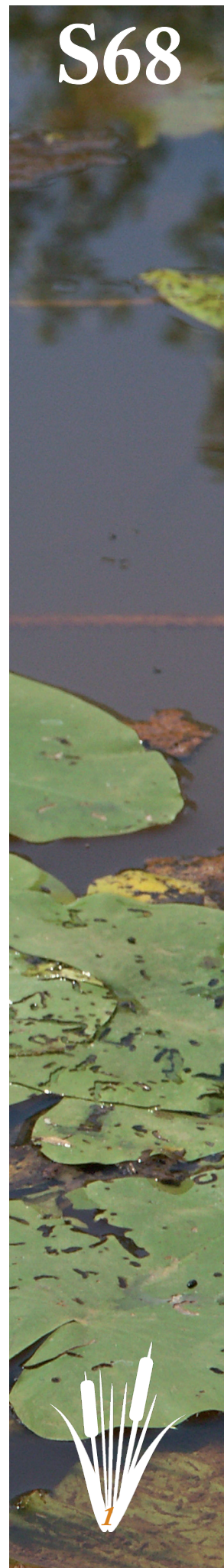
Soortkenmerken

De Kleine valeriaan is een 15 tot 30 cm hoge, overblijvende plant met witte of roze bloemen. De plant bloeit in april en mei. De bladeren zijn tegenoverstaand. De onderste bladeren zijn ongedeeld, de bovenste bladeren zijn meestal zeventalig geveerd. De stengel is vrijwel kaal.

Biotoopvereisten

De Kleine valeriaan is een soort van zonnige tot licht beschaduwde plaatsen op vochtige tot natte, matig voedselarme tot matig voedselrijke, weinig of niet bemeste, meestal zwak zure grond. Vaak is er basische kwel aanwezig.

Het is een kensoort van natte schraalgraslanden. Dat zijn soortenrijke hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodems die 's winters onder water staan en 's zomers oppervlakkig uitdrogen. Omdat de traditionele natte hooilanden van voedselarme gronden in ons land in de zomer een blauwige of zeegroene kleur hadden, ging men ze benoemen als "blauwgraslanden". De kleur is afkomstig van de zeggen- en grassensoorten die er overheersten. De Kleine valeriaan komt ook voor in natte ruigten en moerasbossen met kwel.

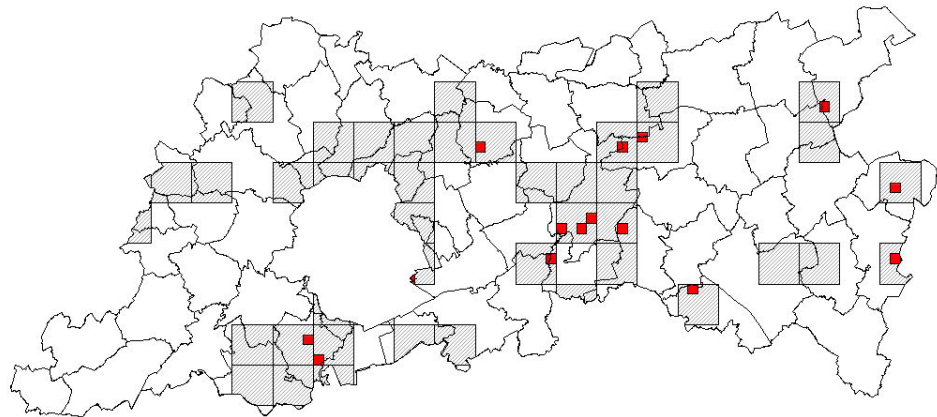

Nat grasland als typisch biotoop voor de Brede orchis (Bron: Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud)

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De soort komt voornamelijk voor in de Hagelandse vallei te Holsbeek en Rotselaar (o.a. in het natuurreserveaat Dunbergbroek). Verder is deze soort zeer zeldzaam aanwezig en dan voornamelijk in het oostelijk deel van Vlaams-Brabant. Kleine valeriaan staat verder ook nog in relictten van blauwgraslanden te Dworp en Berg.

Inventarisatieonderzoeken

geen

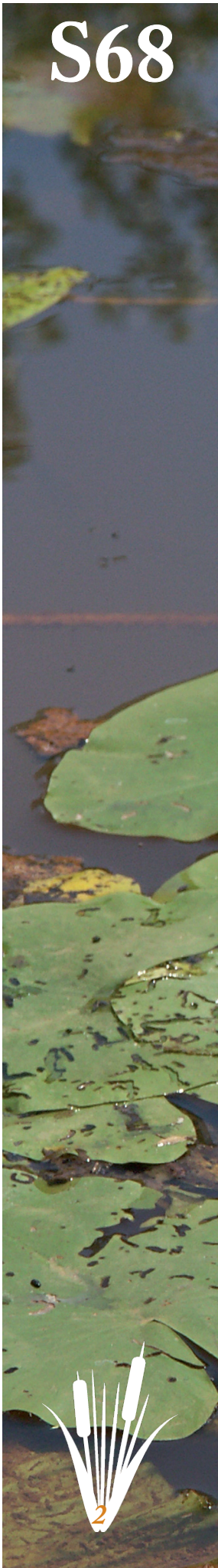
Knel- en aandachtspunten

- Ontwatering van gronden leidt tot verdroging en een ongunstige groeisituatie.
- Overstroming met beekwater van een slechte waterkwaliteit leidt tot verruiging van de vegetatie en verstoring en verslechtering van de bodemsituatie.
- Overmatige bemesting van landbouwgronden zorgt voor vermessing van groeibodems en verruiging van de vegetatie, door toevoer van voedingsstoffen.
- Omvorming van soortenrijk grasland naar productiegrasland is nadelig en leidt tot het verdwijnen van Kleine valeriaan.
- Gebrek aan beheer van graslanden leidt tot verruiging en verbossing.

Overzicht maatregelen

H4.1.	Herstel waterhuishouding in natte graslanden
H4.3.- H4.14	Plaggen
H4.13.	Tegengaan van verbossing

S68.1.	Maaibeheer
S68.2.	Bemesting

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H4.1. Herstel waterhuishouding in natte graslanden

Uitgangspunt is het behoud van een gunstige waterhuishouding op en rondom de bestaande groeiplaatsen en herstel van een verstoorde waterhuishouding in de nabijheid van gekende, voormalige of potentiële groeiplaatsen. Ingrepen om dit te bereiken zijn:

- het mogelijk maken van winterse overstromingen van de graslanden, hetzij met zuiver beekwater, hetzij door basenrijke kwel of een combinatie van beide;
- het handhaven van een hoog grondwaterpeil in de winter;
- in de zomer het waterpeil laten zakken tot maximum 20 tot 80 cm onder het maaiveld.

H4.3.- H4.14 Plaggen

Op verruigde en verboste percelen in de buurt van nog bestaande natte heischrale graslanden of graslanden met een voldoende zaadbank kunnen de oude standplaatscondities worden hersteld door te plaggen. De plagdiepte is afhankelijk van het bodemprofiel en de hydrologie en wordt bepaald door de diepte waarop de zaadbank zit. Het plaggen is het meest effectief in combinatie met een ondiep begreppeling. Via de greppels wordt zuur neerslagwater afgevoerd en wordt infiltratie voorkomen. Indien nog voldoende kweldruk aanwezig is, kan het kwelwater hoog in de nieuwe wortelzone doordringen. De begreppeling wordt achterwege gelaten in de hogere delen.

H4.13. Tegengaan van verbossing

Kappen van bomen- en struikenopslag in grasland.

Soortgerichte maatregelen

S68.1. Maaibeheer

Jaarlijks maaien in de zomermaanden (eind juli tot eind augustus) en eventueel nabeweiden met runderen of schapen, waarbij het product vee-eenheden en aantal naweidedagen maximaal 100 is. Het maaien gebeurt met aangepast materiaal dat geschikt is voor gebruik op een kwetsbare bodem.

S68.2. Bemesting

Bemesting matigen: een matige bemesting omhelst een stikstofgift tot maximaal 25 kg zuivere stikstof per hectare per jaar, via incidenteel (niet jaarlijks) toedienen van stalmest.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

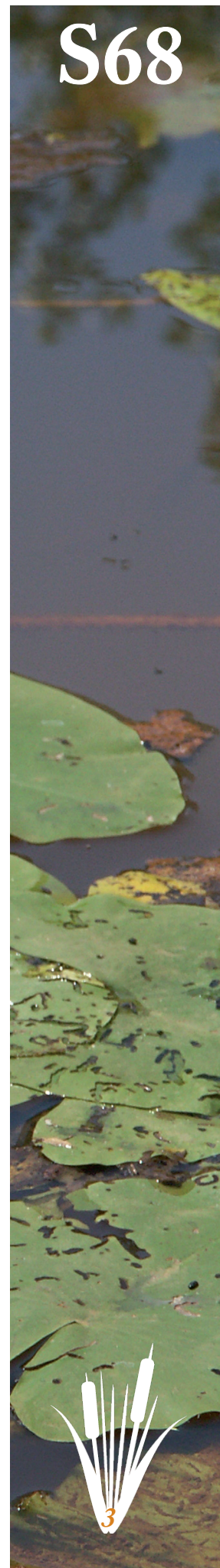
- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomst soortenrijke graslanden en akkers

Lopende initiatieven

geen

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Opvolgen grondwaterpeil

- Meten van de grondwaterstand gedurende minimum 1 jaar d.m.v. het plaatsen van vaste grondwaterpeilbuizen.
- Uitvoeren van waterkwaliteitsanalyses.

Opnemen van permanente kwadraten

Regelmatige opvolging van de vegetatieontwikkeling op vaste plaatsen met aandacht voor aandeel en ontwikkeling van Kleine valeriaan en andere indicatieve en/of vegetatietyperende soorten.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Backx I. & Schippers W. (1998). Veldgids ontwikkeling van botanisch waardevol grasland. Wageningen, Dienst Landelijk gebied en Informatie- en Kenniscentrum Natuurbeheer.
- Bal D., Beije H.M. & Fellingier M. (2001). Handboek natuurdoeltypen. Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Expertisecentrum LNV, Wageningen. 832 p.
- Govaere, L. & Vandekerkhove, K. (2005). Specifiek biotoop- en soortenbeheer in bossen : methodologische ondersteuning. Deel II : Beschrijvende fiches. Rapport IBW.Bb.R.2005.007. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. 164p.
- Van Landuyt W., Hoste I., Vanhecke L., Van den Bremt P. Vercruyssen W. & De Beer D. (red.) (2006). Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels gewest. Nationale Plantentuin en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Flo.Wer vzw. 1007 p.
- Vincent, L., Verbeke, W., Van Belle, J., De Cock, V., Verlinde, R., Reheul, D., Zwaenepoel, A., Van Den Berghe, J. & Lievens, F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen, Brussel. 291 p.
- Weeda, E.J., Westra, R., Westra, CH; & Westra, T. (1985). Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties 3. IVN, Hilversum. 301 p.
- Zwaenepoel, A., 't Jollyn, F., Vandenbussche, V. & Hoffmann, M. (2002). Systematiek van natuurtypen voor de biotoop grasland. WVI, Brugge. 532 p.

Websites

- Kenniscentrum > Flora > Florabank
www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_florabank
- Kenniscentrum > Flora > Atlas
www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_atlas
- www.natuurpunt-meise.be/index.php/article/id=11/s=topic/nl/
- www.natuurstudiegroepdijleland.be
- <http://wilde-planten.nl/kleine%20valeriaan.htm>
- www.minInv.nederlandsesoorten.nl/Inv.db/Inv.db/i000252.html
- www.soortenbank.nl
- www.waarnemingen.be

Folders

geen

Advies

- Plantenwerkgroep

